

LA ACCESSIBILIDAD

en la Red de Parques Naturales de la Diputación de Barcelona

Josep Melero

Àrea de Territori i Sostenibilitat

Diputació de Barcelona

XI RECIDA (Valsaín, noviembre 2012)

La Red de Parques

Parc Natural Sant Llorenç del Munt i l'Obac	13.694 ha
Parc Natural del Montseny	31.064 ha
Parc del Garraf	12.377 ha
Parc del Castell de Montesquiú	546 ha
Parc del Montnegre i el Corredor	15.010 ha
Parc d'Olèrdola	608 ha
Parc de la Serralada Litoral	4.042 ha
Parc de la Serralada de Marina	2.086 ha
Parc del Foix	3.157 ha
Espai Natural Guilleries - Savassona	8.375 ha
Parc Agrari del Baix Llobregat	3.332 ha
Parc Natural de la Serra de Collserola	8.295 ha

TOTAL 102.587 ha

Líneas de actuación desde los Parques:

1. Protección y mejora del patrimonio natural y cultural.

2. Favorecer y potenciar el desarrollo socio-económico de la población residente.

3. Ordenar el uso público

(red de centros de interpretación e itinerarios y programas culturales y pedagógicos)

Incorporación de los temas de Accesibilidad en los parques gestionados por la Diputación de Barcelona

**A partir del
2005-2006**

**Gran parte
del
financiación
llegó via
Convenio con
la Obra Social
“la Caixa”**

Programa: “Viu el Parc”

**Programa: “Coneguem
els nostres Parcs”**

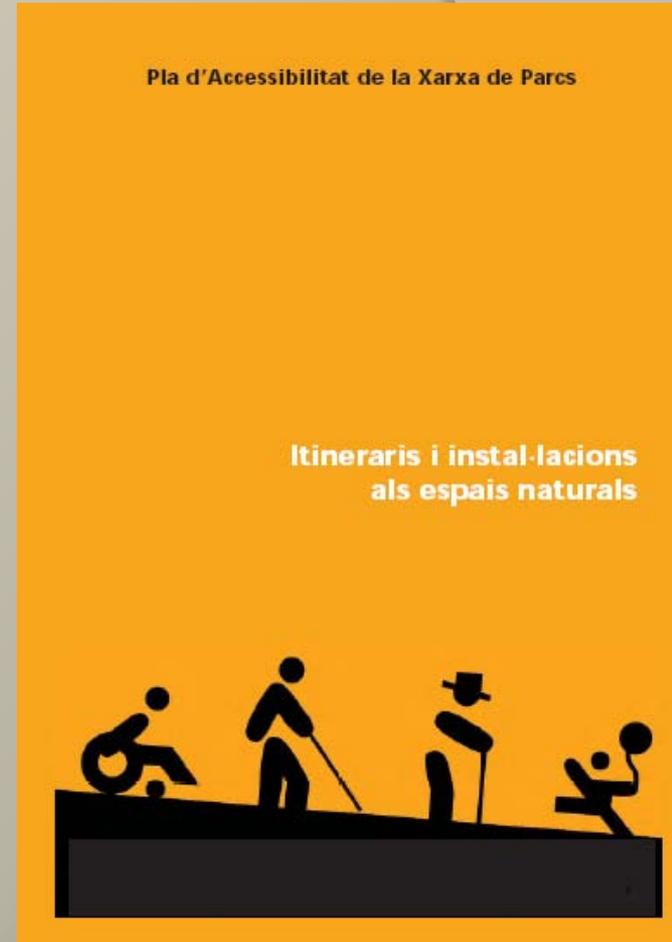

**Creación de itinerarios
adaptados**

El Plan de Accesibilidad de la Xarxa de Parcs (I)

- ◎ **PRIMERA FASE:** redacción del **Plan de Accesibilidad** de la Xarxa de Parcs (empresa redactora: Fonollà Arquitectura. Ciudades para todos)
  - Auditoria de los equipamientos existentes para definir las actuaciones de mejora de la accesibilidad de las instalaciones
  - Creación de itinerarios adaptados: localización y necesidades
  - Coste del Plan: 23.200 €

El Plan de Accesibilidad de la Xarxa de Parcs (II)

Pla d'Accessibilitat de la Xarxa de Parcs | Itinerari i Instal·lacions als espais naturals | INFORME: A 01

ESTAT ACTUAL | AMBIT 1 | Esc: 1:50

REFERÈNCIES

- MAPA
- PRESENYA
- BÒDOL
- ESCALA
- ESCALA QUANTITAT DE GRANS
- MIDA DEL GRAS
- CONTORNEL·LA
- REPLA
- PASADIS
- BARBON
- CONTORNEL·LA PASADIS/AVENUE
- REINNOVACIÓ PASADIS/AVENUE
- PROTECCIÓ INDIUCCIÓ/AVENUE/ESCALA
- SALVADORS
- PLANTIFORMI ELEVADOR
- ACCIONER
- MOBILITAT
- GRAS ALLAT
- PASADIS
- REPLA
- ESCALA
- ESCALA SORRODISCATIVA
- EMPLE: ALTURA/GRAS
- EMPLE: ALTURA/GRAS
- ESCALA/GRAS
- ESCALA D'IMPEDIMENT/GRAS
- ESCALA D'IMPEDIMENT/GRAS
- ALTURA: AMBIT D'OBSTACLE
- ANAFADORS: AVENUE/PROSENA
- MECANISME D'ACCIONAMENT
- POSTA: AMPLADA
- POSTA: SENTIT D'OBSTACLE
- LANNO ACCESSIBLE
- LANNO
- MALL
- OUTRA
- ATENCIÓ AL PÚBLIC
- DESPÓSICIÓ: DISENY/D'OBSTACLE
- LLOC REINNOVAT
- REINNOVACIÓ VISUAL
- REINNOVACIÓ ALTERNATIVA
- REINNOVACIÓ VISUAL
- COMUNICACIÓ INTERACTIVA

COLORE DE COLORE

- COMPRESIÓ: ACCESSIBLE
- NO ACCESSIBLE
- INCOMPRESIÓ: INACCESSIBLE
- INCOMPRESIÓ

PROPOSTA

ciudades todas
IGNOLLA + ARQUITECTURA

35

Pla d'Accessibilitat de la Xarxa de Parcs | Itinerari i Instal·lacions als espais naturals

PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC - ITINERARI 1: ÀREA DE ESPLAI DE LES ARENES

ESQUEMA ITINERARI 1 | ESTAT ACTUAL | PROPOSTA

ACCÉS I APARCAMENT VEHICULAR:

- S'accedeix des de la carretera a una zona d'aparcament de vehicles amb paviment de grans i amb identificació pròpia per les aigües. No hi ha places d'aparcament reservades per a persones amb mobilitat reduïda. (1, 2)
- Hi ha un rètol informatiu que no arriba a terra. (3)

RECORREGUT DE VIARANTS (RP) I VEHICULAR RESTRICTAT (RV):

- Des de l'àrea d'aparcament de vehicles comença un recorregut per viarants i vehicles restringit.
- Hi ha un petit tram de grava amb pendent elevat que arriba al tram del pont. (3, 4)
- Aquest tram del pont que creua el riu està construït amb paviment i existeix una plataforma amb una alçada mínima de 50 cm, que pot no ser destacada. (5, 6)
- Després del tram pavimentat continua un petit tram amb pendent mig (paviment de grava). (3, 4)
- A partir d'aquí el pendent continua baix fins a l'àrea de picnic i el paviment és de terra. (7, 8, 10, 11 i 12), excepte a l'entorn de les instal·lacions que està pavimentat correctament. (9)
- A l'àrea de picnic hi ha taules i bancs fets amb taules sobre superfícies pavimentades. En cas que hi ha espai per la ubicació de cadires de rodes es requereix taules. (11)
- També es troben taules amb una reixa de desguàs estesa, no accessible per a persones amb mobilitat reduïda. (12)

ACCÉS I APARCAMENT VEHICULAR:

- Es recomana el manteniment adequat del paviment d'accesos superiors, la sol·licitud d'un espai per places d'aparcament reservades per a persones amb mobilitat reduïda. (1, 2)
- En els rètols informatius es recomana la protecció de la seva part inferior. (3)

RECORREGUT DE VIARANTS (RP) I VEHICULAR RESTRICTAT (RV):

- Des de l'àrea d'aparcament de vehicles comença un recorregut per viarants i vehicles restringit.
- En el petit tram de grava amb pendent elevat que arriba al tram del pont, es recomana la reconstrucció del tram amb un pendent que no superi el 6 o 8% i la sol·licitud d'un paviment accessible. (3, 4)
- En el tram del pont es recomana el canvi de la plataforma per una que tingui una altura mínima de 50 cm. (5, 6)
- En el recorregut del pont fins a les instal·lacions es recomana el manteniment d'una superfície horitzontal amb una amplada mínima d'1,50 m amb paviment amb bon estat de compactació i arrelament. (5, 6 i 7)
- Es proposa construir des de les instal·lacions un camí d'1,50 m d'amplada, amb a reixa, sota a l'àrea de picnic que arriba amb taules amb bancs i espai per l'aparcament de cadires de rodes. (8 i 9)
- També es proposa la sol·licitud d'una font accessible al costat d'aquest nou recorregut proposat.

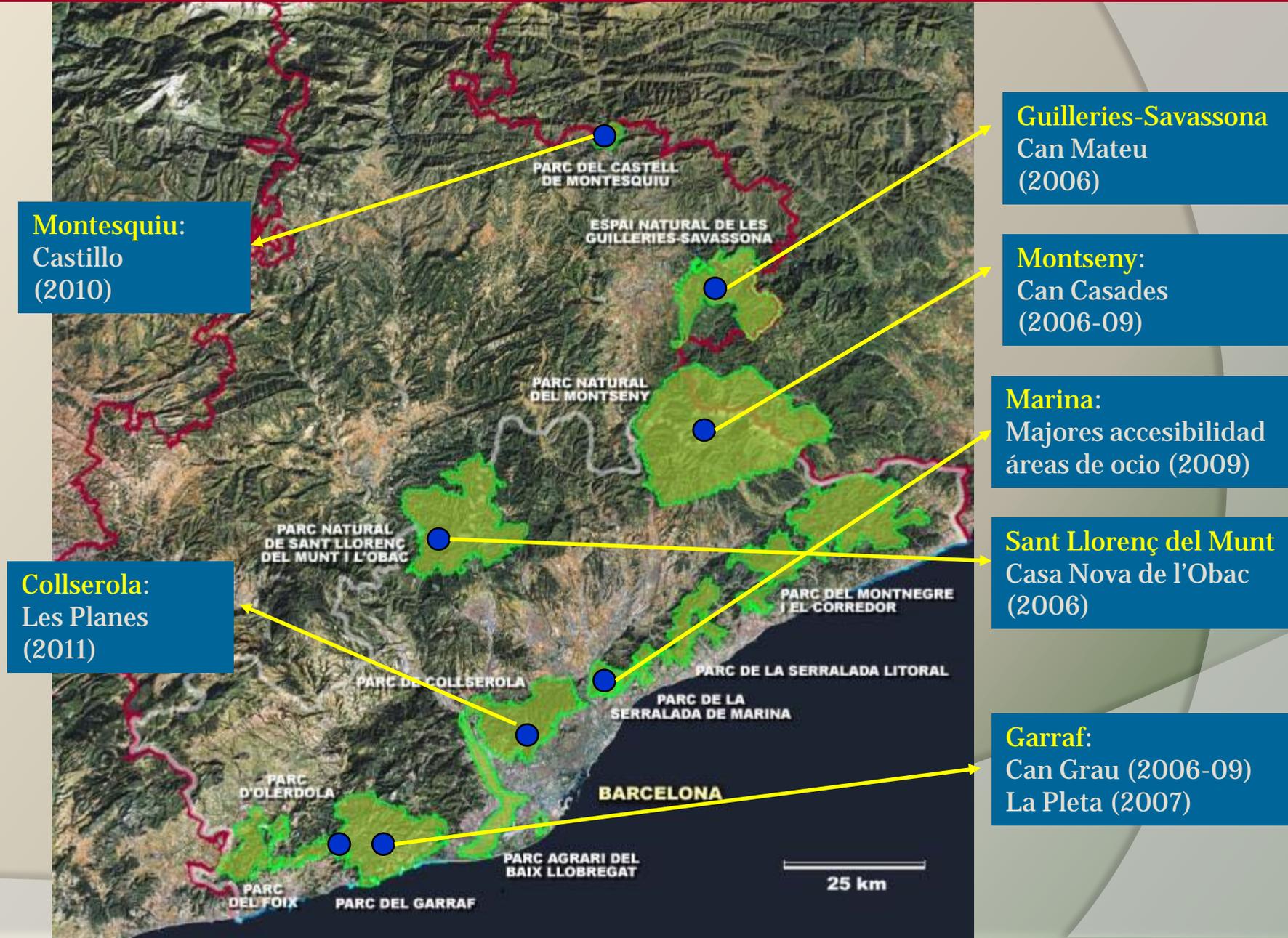
NOTA:

- També es pot optar per la col·locació d'unes places d'aparcament reservades als costats de les instal·lacions, eliminant el fíl del pont, de forma que el vehicle pugui arribar sense inconvenients.

REFERÈNCIES:

- Recorregut per als viarants amb pendent elevat
- Recorregut per als viarants amb pendent baix o nul
- Recorregut per als viarants amb pendent mig
- RP Recorregut per als viarants
- RV Recorregut vehicular restringit
- Reportatge fotogràfic

Los itinerarios adaptados en los Parques

Algunos ejemplos: El itinerari adaptado de Can Casades (Montseny)

Valoración a posteriori

- Todavía hay **pocas experiencias** en actuaciones en espacios naturales dirigidas a colectivos con discapacidades.
- Incorporar la accesibilidad en programeas en funcionamiento y en ciertas áreas de ocio e itinerarios **no requiere un esfuerzo presupuestario importante**.
- Realizar itinerarios adaptados en los Parques requiere un esfuerzo más importante, pero asumible (**60.000 – 80.000 € / itinerario de unos 1.000 m**).
- Para la realización de itinerarios adaptados es clave la elección de **una buena ubicación** (usuarios y coste), el diseño de un **buen firme** (utilidad y mantenimiento) y el uso de **materiales adecuados** (coste y mantenimiento).
- Compatibilizar la solución óptima del proyecto y el **impacto sobre el firme** puede ser complicado.
- Las inversiones se justifican desde la premisa de hacer accesible a todos ciertas actividades o zonas de interés, y **no se puede evaluar por el número de usuarios**.

Los programas “Viu el parc” y “Coneguem els nostres parcs”

“Viu el parc” (2011)

Escuelas: 156
Aulas: 241
Alumnos: 5.391

“Coneguem els nostres parcs” (2011)

Escuelas: 246
Aules: 381
Alumnes: 9.019

5. Adaptación de los programas “Viu el parc” y “Coneguem els nostres parcs” (I)

Objectiu general:

- Adaptar la campanya escolar del programa *Viu el Parc* y *Coneguem els nostres parcs* a todos los niños y niñas con discapacidades sensoriales del ámbito de cada parque haciendo de éstos programas escolares una campaña al alcance de todos.

Autores

Ignasi Puigdellívol Aguadé Catedrático de Didáctica (Educació Especial) de la Universitat de Barcelona

Mercedes Ríos Hernández Doctora en Ciencias de la Educación Profesora de la Universidad de Barcelona. Especialista en Educación Física Adaptada a colectivos con riesgo de exclusión social.

5. Adaptación de los programas “Viu el parc” y “Coneguem els nostres parcs” (II)

Formación específica para el personal implicado en la programación y en la ejecución de las actividades (curso teórico-práctico de 40 horas)

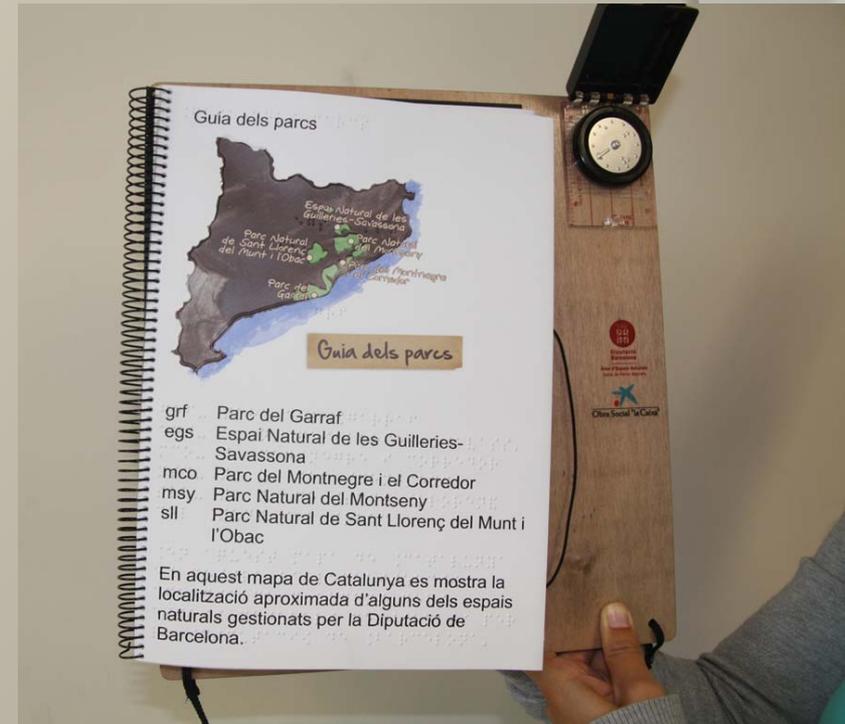

Adaptación del programa “Coneguem els nostres parcs” (I)

Adaptación de materiales existentes y adquisición de nuevos.

Dossier y Guía del alumno

Versión accesible

Adaptación del programa “Coneguem els nostres parcs” (II)

Material de la “mochila pedagògica” para grupos escolares en riesgo de exclusión social.

Adaptación del programa “Viu el parc” (I)

LOS DEDALES

Potenciar los juegos que es puedan hacer usando una sola extremidad.

APILAR BOLAS

LABERINTO DEL TACTO

SIMETRIA

Modificar la base de los juegos para permitir el acceso en silla de ruedas.

Adaptación del programa “Viu el parc” (II)

Cuentos infantiles de la colección
"La Xara i el Pau" (versión Braille – ONCE)

Adaptación de los programas “Viu el parc” y “Coneguem els nostres parcs” (III)

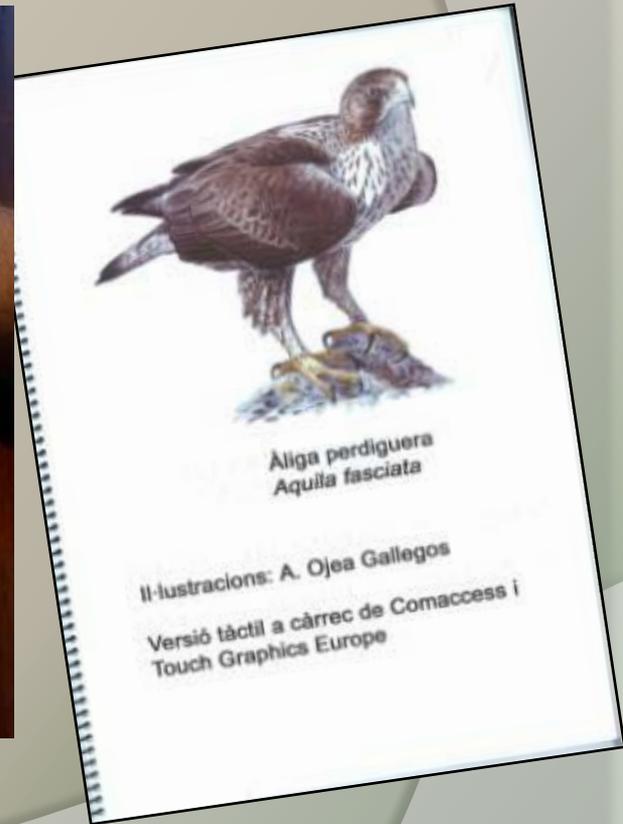
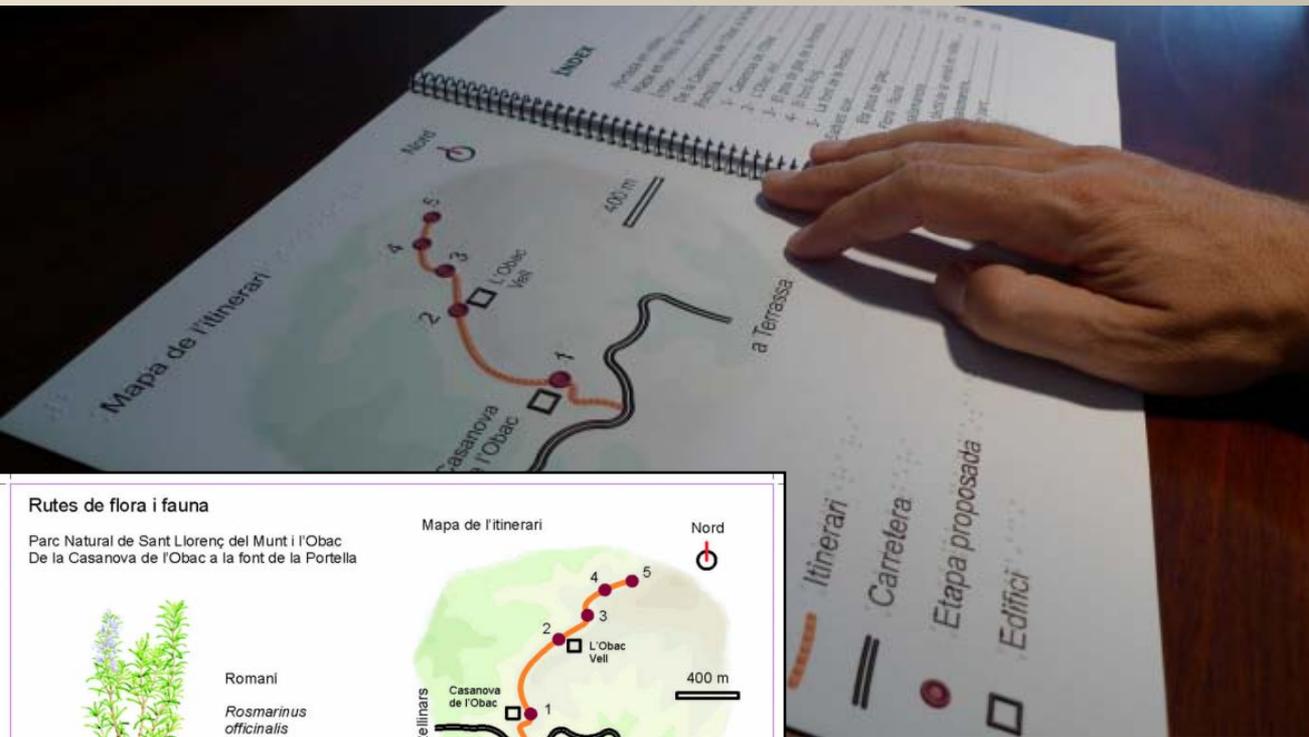
Terceras ruedas

Handbikes

Adaptación de otros materiales pedagógicos (I)

Versiónes táctiles de materiales ya existentes, tanto en braille como en relieve.

Rutes de flora i fauna

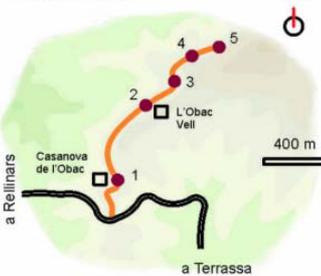
Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac
De la Casanova de l'Obac a la font de la Portella

Romani
Rosmarinus officinalis

Itinerari parcialment adaptat, amb inici i final a la Casanova de l'Obac que recorre senders i elements patrimonials com l'Obac Vell i el pou de glaç de la Portella.

Mapa de l'itinerari

Llegenda

- Itinerari
- Carretera
- Etapa proposada
- Edifici

Adaptación de otros materiales pedagógicos (II)

Fichas de fauna de la Red de parques

Guineu o guilla *Vulpes vulpes*

Família: cànids
Ordre: carnívors
Classe: mamífers

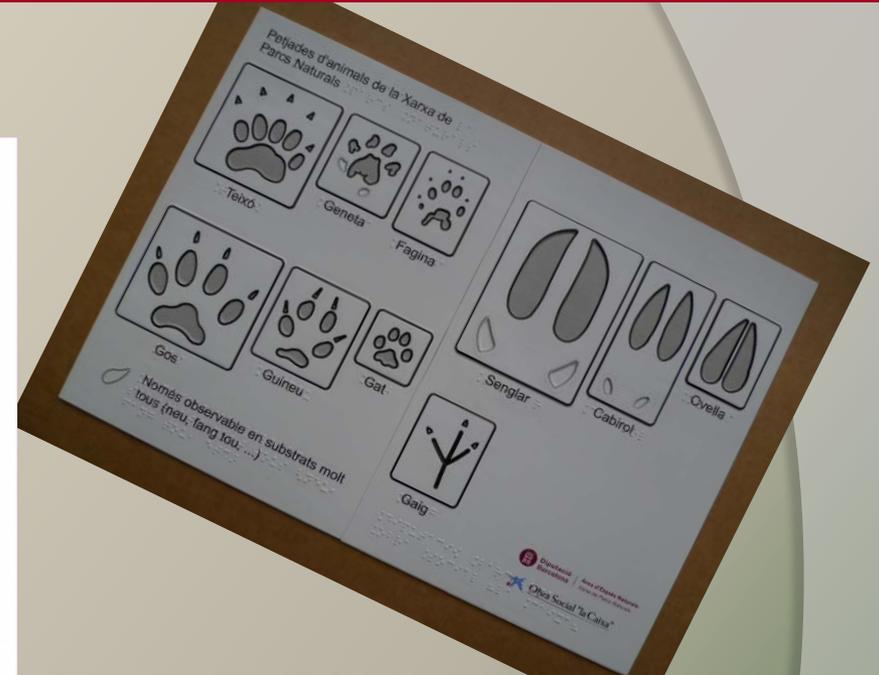

Prem
i
escolta

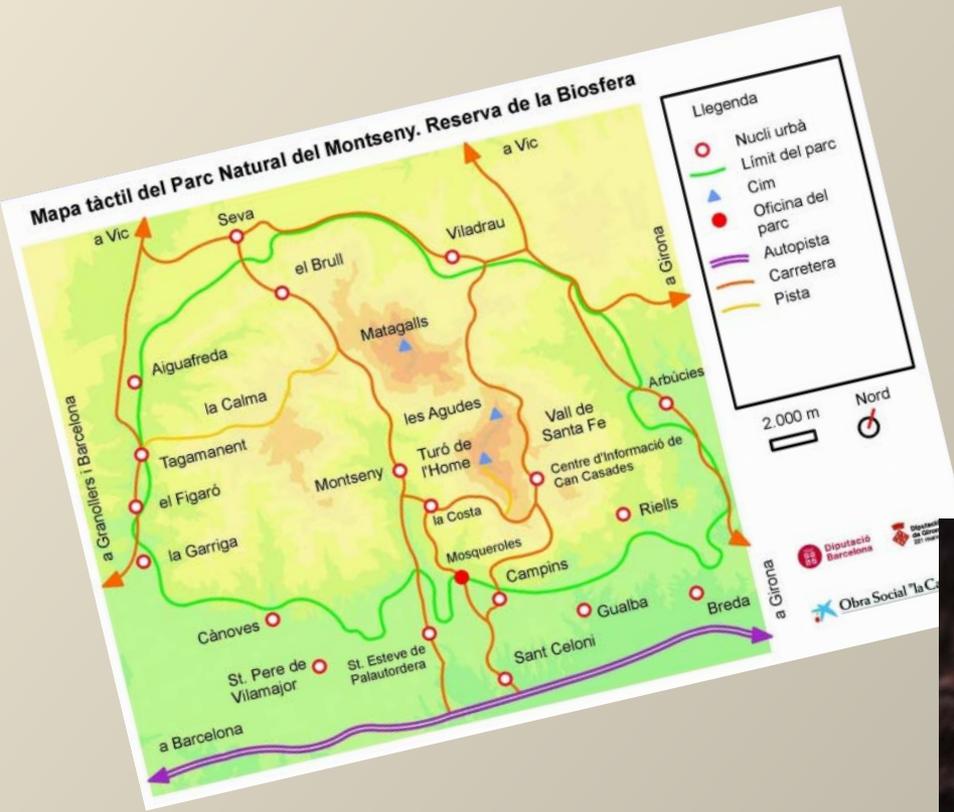
Il·lustració: Agnès Parelló

Guineu amb cos de perfil esquerre i cap de front. En distingim les orelles dretes i punxegudes i el musell allargat. Una pota davantera queda amagada per l'altra, mentre apreciem les dues del darrere al costat de la frondosa i llarga cua.

Cap i cos de 80 cm, cua de 48 cm i alçada a la creu de 40 cm. Pot pesar 10 kg. Aspecte inconfusible i conegut. Animal descarat i oportunista: sovint, no volen desaprovechar l'oportunitat d'apropar-se a l'home per aconseguir menjar. Sobretot nocturn però observable de dia. Presència a tota la Xarxa de Parcs Naturals, que facilita la detecció de rastres que genera. De nit, i també i de dia, es pot escoltar el lladruc que emeten mascles i femelles, sobretot a l'hivern, amb l'arribada del zel. Anys enrere, caçar guineus era una feina profitosa pel valor elevat de la seva pell. Animal molt perseguit per l'home i, per tant, rar trobar guineus de més de 2 anys. Poden viure uns 10 anys. A alguns parcs de la Xarxa de Parcs Naturals hi ha una alta densitat poblacional.

Adaptación de otros materiales pedagógicos (II)

Mapas táctiles

10. Para la puesta en marcha

Dotación estratégica del material y establecimiento de un servicio de préstamo.

Formulario de préstamo

FORMULARI PEL PRÉSTEC DE MATERIAL ADAPTAT núm. 00.000

Parc del Garraf

Escola de Natura Can Grau

Data ____ / ____ / ____

Nom i cognoms de la persona que sol·licita el préstec¹ _____

NIF _____ Telèfon _____

Adreça postal _____

Correu electrònic _____

Material que es sol·licita (Quantitat): Fitxes relleu ( )

Guia tàctil ( ) Handbike ( ) Lomo ( ) Maqueta tàctil ( )

És el primer cop que utilitzeu aquest material? No Si

Per quin mitjà us heu asabentat de l'existència d'aquest servei?

Hora d'inici _____ Hora prevista de finalització _____

Itinerari previst _____

Observacions _____ Signatura _____

Incidències² _____

¹ En cas que l'usuari sigui menor d'edat, el préstec anirà a nom d'un acompanyant major d'edat.

² A omplir pel parc.

Retornat:

Diputació
Barcelona

Àrea d'Espais Naturals
Xarxa de Parcs Naturals

Data ____ / ____ / ____

Nom i cognoms _____

_____

NIF _____

Escola de Natura Can Grau

☎ 937 432 094

Emergències

☎ 112

núm. 00.000

Retornat:

SICTED

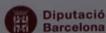
BICICLETA «HANDBIKE»

Un instrument que facilita un accés més lliure i esportiu al parc.

Aquesta bicicleta és part del material adaptat de què disposa aquest equipament. Està destinada a les persones que tenen alguna discapacitat a les extremitats inferiors.

Per fer-ne ús, cal complimentar el full de préstec que us facilitaran al taulell d'informació

Respecteu el material
en exposició

Total material inclusivo

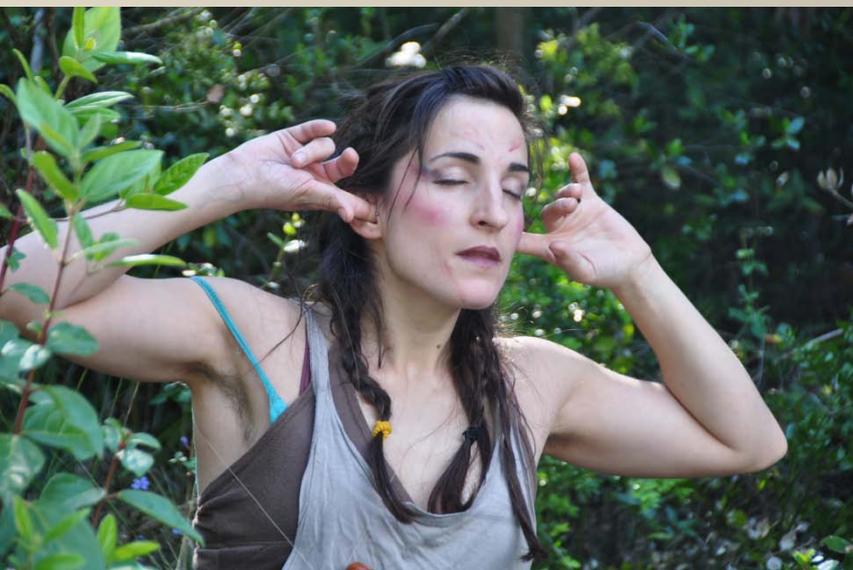
PARQUE	<i>Handbikes</i>	3ª rueda	Fichas fauna	Mapa tàctil	Dossier Braille	Itinerario adaptada
Montserrat	2	4	3	4	4	1
Guilleries	1	2	1	4	4	1
Montesquiú	-	-	-	4	-	1
Montengre-Corredor	1	2	1	4	4	-
Garraf	1	3	1	4	4	2
Foix	-	-	1			
Sant Llorenç del Munt i 'Obac	2	3	2	4	-	1
Collserola	-	-	-	-	-	1
TOTALES	7	14	9	24	16	7

Y además...

Rutas inclusivas, aptas para todo el mundo

"NatUra", un viaje por los sentidos

Rutas accesibles

Geocaching y juego adaptado

RUTES

@ccesibles

RUTES

JOC

IMATGES

RUTA DEL PARC DEL GARRAF: LA PLETA

RUTA DEL PARC NATURAL DEL MONTSENY: CAN CASADES

RUTA DEL PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC: LA CASA NOVA DE L'OBAC

Per als qui us agrada gaudir de la natura, us presentem unes rutes (de fàcil accés) per fer en 3 parcs naturals de la Diputació de Barcelona. Són recorreguts que us portaran per indrets únics, per fer sense presses i al vostre aire. Les rutes comencen en equipaments dels parcs que disposen de cadires *handbikes* i terceres rodes per a qui les vulgui utilitzar.

A continuació us proposem tres maneres diferents de fer cada recorregut:

1. Descarregant-vos la guia de cada ruta en format PDF i seguint les indicacions que hi trobareu.

2. Connectant-vos a través del vostre telèfon intel·ligent (*smart phone*) a la web www.voices.com i seguint la ruta a través d'una guia de veu; també podeu descarregar-vos els arxius prèviament en la Ruta sonora, per si en algun moment de la sortida no disposeu de cobertura.

¡Gracias por vuestra atención!

*“Las cosas simples deberían de ser simples,
y las cosas complejas deberían de ser posibles”*
Alan Kay

Josep Melero (& Cia.)
Diputació de Barcelona
melerobj@diba.cat

